

ارزیابی شکایات واصله به ستادهای سرمایه‌گذاری،
موضوع ماده (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی
اصلی چهارم قانون اساسی

کد موضوعی: ۲۲۰

شماره مسلسل: ۱۲۳۶۸

اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۱

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۳.....	۱. شکل‌گیری ستادهای سرمایه‌گذاری استان‌ها
۴.....	۲. طبقه‌بندی شکایات واصله به ستادهای سرمایه‌گذاری استانی برحسب موضوع
۷.....	۳. طبقه‌بندی شکایات واصله به ستادهای سرمایه‌گذاری استانی برحسب دستگاه‌ها
۹.....	۴. ارزیابی شکایات واصله به ستادهای سرمایه‌گذاری استانی
۱۰.....	۵. طبقه‌بندی و ارزیابی شکایات واصله به ستاد سرمایه‌گذاری ملی (فرااستانی)
۱۲.....	۶. مقایسه تطبیقی شاخص‌های محیط کسب‌وکار با شکایات واصله به ستادهای سرمایه‌گذاری استانی
۱۵.....	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۱۷.....	منابع و مأخذ

ارزیابی شکایات واصله به ستادهای سرمایه‌گذاری، موضوع ماده (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی

چکیده

ستادهای سرمایه‌گذاری استانی و ملی به‌موجب ماده (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی مصوب ۳۱ تیرماه ۱۳۸۷ تشکیل شده است.

• ستادهای سرمایه‌گذاری استانی از بدو تأسیس تا مورخه ۱ آذرماه ۱۳۹۰ تقریباً نیمی از استان‌ها تشکیل شده است.

• ۱۰۵ عنوان شکایت از ۷۶ متقاضی سرمایه‌گذاری و فعال اقتصادی در ستادهای سرمایه‌گذاری استانی واصل شده است.

• شکایت از دستگاه‌های اجرایی بیش از ۵۰ درصد از کل شکایات در ستادهای سرمایه‌گذاری استانی را تشکیل می‌دهند.

• اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان‌ها با ۱۰ درصد از کل شکایات در ستادهای سرمایه‌گذاری استانی، بیشترین شکایت از دستگاه‌های اجرایی را تشکیل می‌دهد. سازمان جهاد کشاورزی استان‌ها با ۶/۲ درصد از کل شکایات بیشترین شکایت از بین سازمان‌ها و شرکت شهرک‌های صنعتی استان‌ها با ۶/۲ درصد از کل شکایات بیشترین شکایت از بین شرکت‌ها در ستادهای سرمایه‌گذاری استانی را به‌خود اختصاص داده‌اند.

• تقریباً نیمی از شکایات واصله به ستادهای سرمایه‌گذاری استانی در مورد تأمین زیرساخت مربوط به عدم تأمین زمین است و ۶۱/۱ درصد از شکایات مرتبط با زمین، مربوط به واگذاری زمین می‌باشد.

• ستادهای سرمایه‌گذاری ملی (فرااستانی) از بدو تأسیس تا مورخه ۱ آذرماه ۱۳۹۰ خورشیدی از ۱۴ متقاضی سرمایه‌گذاری و فعال اقتصادی، ۲۵ عنوان شکایت واصل کرده است؛ که ۵ شکایت به ستادهای سرمایه‌گذاری استانی ارسال شده است.

• از مجموع ۲۰ شکایت مورد رسیدگی و پیگیری در ستادهای سرمایه‌گذاری ملی یک شکایت به حل‌وفصل نهایی منجر شد.

• وزارت جهاد کشاورزی و سازمان جهاد کشاورزی در استان‌ها، بیشترین شکایات واصله در ستادهای سرمایه‌گذاری ملی و استانی را تشکیل می‌دهند.

در مجموع عملکرد کارآمد و اثربخش ستادهای سرمایه‌گذاری با کلیت مفهومی سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی، فاصله معناداری دارد. معرفی و شناساندن جایگاه ستادهای سرمایه‌گذاری به فعالان، جلب اطمینان و اعتماد عمومی نسبت به ستادهای سرمایه‌گذاری، وصول زمان‌بر شکایات، عدم تشکیل منظم جلسه‌های ستادهای سرمایه‌گذاری، تصمیم برای مکاتبه جهت حل و فصل هر شکایت و انجام مکاتبات مقتضی، از موضوعات قابل بررسی برای بهبود عملکرد ستادهای سرمایه‌گذاری است. بنابراین حداقل یک دوره زمانی قابل قبول (مثلاً سه‌ساله) برای قضاوت مناسب جهت ارزیابی عملکرد ستادها مورد نیاز می‌باشد.

مقدمه

ابلاغ سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی در ۱ خردادماه ۱۳۸۴ به قوای سه‌گانه توسط رهبری و ابلاغ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی در تاریخ ۳۱ تیرماه ۱۳۸۷ از سوی مجلس شورای اسلامی به دولت سرآغازی رسمی برای کاهش مداخله دولت در اقتصاد محسوب می‌شود. تشکیل ستادهای سرمایه‌گذاری استانی و ملی موضوع ماده (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی، جهت تسهیل و روان‌سازی روند سرمایه‌گذاری از طریق بررسی شکایات متقاضیان سرمایه‌گذاری و فعالان اقتصادی پیش‌بینی گردید. این گزارش می‌کوشد تا با طبقه‌بندی این شکایات تا مورخ ۱ آذرماه ۱۳۹۰، علامت‌دهی مناسبی را برای تصمیم‌سازان، تصمیم‌گیران و ناظران و ارزیابان بر اجرای قوانین فراهم کند.

این گزارش در گام نخست دلایل شکل‌گیری ستادهای سرمایه‌گذاری استان‌ها را براساس الگوی مفهومی سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی در قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی را مطرح می‌نماید. طبقه‌بندی شکایات واصله به ستادهای سرمایه‌گذاری استانی برحسب موضوع و دستگاه و سپس شکایات واصله به ستادهای سرمایه‌گذاری استانی مبتنی بر طبقه‌بندی شکایات، ارزیابی شده است. همچنین شکایات فرااستانی طبقه‌بندی و ارزیابی گردیده است. در نهایت مقایسه شاخص‌های متداول سرمایه‌گذاری براساس گزارش سهولت کسب‌وکار بانک جهانی با شکایات واصله به ستادهای سرمایه‌گذاری استانی، به صورت تطبیقی مقایسه شده است.

۱. شکل‌گیری ستادهای سرمایه‌گذاری استان‌ها

قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم قانون اساسی گامی اساسی در تحول رویکرد اقتصادی کشور می‌باشد که به مقوله رشد و توسعه اقتصادی با مشارکت جدی بخش خصوصی و تعاونی نگاشته شده است. الگوی مفهومی سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم قانون اساسی زمینه‌ساز حضور بخش خصوصی در اقتصاد ملی محسوب می‌شود. یکی از جنبه‌های این قانون توجه به تسهیل فرآیند سرمایه‌گذاری با هدف جریان ثابت سرمایه در کشور از طریق بخش خصوصی می‌باشد.

موضوع ماده (۷) فصل دوم از میان فصل‌های ده‌گانه این قانون، ناظر بر رفع و یا کاهش موانع سرمایه‌گذاری از طریق ستاد سرمایه‌گذاری استان است. براساس ماده قانونی یاد شده، هدف تسهیل و تسریع در امر سرمایه‌گذاری و صدور مجوز فعالیت‌های اقتصادی برای بخش‌های غیردولتی در قلمروهای مجاز می‌باشد.

ستاد سرمایه‌گذاری استان‌ها در صورتی که متقاضی‌ای از انجام کار، صدور پروانه، مجوز یا عقد قرارداد سرمایه‌گذاری و کسب‌وکار مرتبط با هر یک از دستگاه‌های دولتی، شوراهای اسلامی شهر، شهرداری‌ها و مجامع و اتحادیه‌های صنفی معترض باشد، حسب اعتراض متقاضی در ستاد سرمایه‌گذاری استان قابل طرح است.

ستاد سرمایه‌گذاری استان (به ریاست استاندار یا معاون برنامه‌ریزی وی) مکلف است، به اعتراض متقاضیان ظرف مدت پانزده روز از تاریخ دریافت اعتراض، به موضوع در چارچوب مقررات دستگاه‌های ذیربط رسیدگی و در صورت وارد دانستن اعتراض، رئیس ستاد دستور تجدید رسیدگی به تقاضای متقاضی را صادر می‌کند و فرد یا افراد متخلف را به هیئت تخلفات اداری معرفی می‌نماید. همچنین در مواردی که طرح متقاضی به موافقت دستگاه‌های فرااستانی نیاز داشته باشد، به اعتراض وی در هیئتی به ریاست وزیر امور اقتصادی و دارایی یا معاون وی رسیدگی خواهد شد.

با گذشت مدت زمان قابل قبولی از ابلاغ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم قانون اساسی و تشکیل ستادهای سرمایه‌گذاری استانی، طبقه‌بندی شکایات واصله به ستادهای سرمایه‌گذاری استانی، شناخت مناسب‌تر مشکلات و موانع سرمایه‌گذاران برای تصمیم‌سازان و تصمیم‌گیران را فراهم‌تر می‌نماید و بستر حل و فصل برخی از مشکلات دیرپای سرمایه‌گذاران را مهیاتر می‌کند.

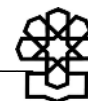
با وجود این، ستادهای سرمایه‌گذاری استانی به‌دلایل عدم آموزش کافی نیروی انسانی در

مورد مأموریت و کارکرد ستادها، عدم تبلیغات و اطلاع‌رسانی مؤثر و اثربخش در مورد وظیفه ستادها، عدم وضوح مناسب جهت طرح مطالبات مناسب با ظرفیت ستادها، عدم اعتماد بخش خصوصی از کارشکنی‌های آتی دستگاه اجرایی متشاکی، عدم تناسب کارآمد چارت سازمانی ستادها (استانداران به‌عنوان زیرمجموعه‌ای از وزارت کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی به‌عنوان مسئول ستادها)، عدم باور بر ادامه‌دار بودن حیات ستادهای سرمایه‌گذاری به‌عنوان یک نهاد رسمی ماندگار، ضعف تناسب الزامات فنی ستاد با حلقه‌های قبلی و بعدی (برای نمونه ساختار و وظایف اعضای ستاد و نحوه پیگیری شکایات تا حصول یک نتیجه قطعی) تا دستیابی به الگوی مفهومی سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی فاصله دارند.^۱

۲. طبقه‌بندی شکایات واصله به ستادهای سرمایه‌گذاری استانی برحسب موضوع

ستادهای سرمایه‌گذاری استانی تا مورخه ۱ آذرماه ۱۳۹۰ در تقریباً نیمی از استان‌ها (۵۲ درصد از کل استان‌ها) تشکیل شده است (۱۶ استان از مجموع ۳۱ استان). ستادهای سرمایه‌گذاری در ۱۴ استان (ستادهای سرمایه‌گذاری در استان‌های ایلام و لرستان، شکایتی واصل ننموده‌اند) از ۷۶ بنگاه تعداد ۱۰۵ عنوان شکایت را واصل نموده‌اند. شکایات واصله در جدول ۱ تحت عناوین ۶ گانه الف) شکایت مستقیم از دستگاه اجرایی یا شکایت از عدم صدور مجوز توسط دستگاه اجرایی ب) شکایت از عدم تأمین زیرساخت ج) شکایت از بانک‌های تجاری در ارتباط با تسهیلات بانکی د) شکایت با موضوع زمین‌های دارای معارض ه) شکایت از عدم صدور رواید خارجی و) شکایت‌های بدون عنوان معین طبقه‌بندی شده است.

۱. طبق گزارش جلسه مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۲۱ طی نامه شماره ۲۱-۵-۲۶۸۱۲ مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۲۹ سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران.

جدول ۱. طبقه‌بندی شکایات واصله در ستادهای سرمایه‌گذاری استانی بر حسب موضوع

ردیف	نام استان	شکایات واصله		موضوع شکایات واصله						
		تعداد بنگاه‌ها	تعداد عناوین شکایات	دستگاه اجرایی	تأمین زیرساخت	تسهیلات بانکی	زمین معارض	روادید	بدون عنوان	
۱	آذربایجان شرقی	۱۴	۱۹	۸	۸	۱	۲	۰	۰	
۲	آذربایجان غربی	۹	۱۳	۶	۲	۴	۰	۱	۰	
۳	اردبیل	اطلاعات به سازمان سرمایه‌گذاری ارسال نشده است.								
۴	اصفهان	اطلاعات به سازمان سرمایه‌گذاری ارسال نشده است.								
۵	البرز	اطلاعات به سازمان سرمایه‌گذاری ارسال نشده است.								
۶	ایلام	شکایاتی واصل نشده است.								
۷	بوشهر	۲	۲	۲	۰	۰	۰	۰	۰	
۸	تهران	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	
۹	چهارمحال و بختیاری	۲	۲	۲	۰	۰	۰	۰	۰	
۱۰	خراسان جنوبی	اطلاعات به سازمان سرمایه‌گذاری ارسال نشده است.								
۱۱	خراسان رضوی	۵	۶	۴	۱	۱	۰	۰	۰	
۱۲	خراسان شمالی	اطلاعات به سازمان سرمایه‌گذاری ارسال نشده است.								
۱۳	خوزستان	اطلاعات به سازمان سرمایه‌گذاری ارسال نشده است.								
۱۴	زنجان	۱۳	۲۵	۱۳	۱۲	۰	۰	۰	۰	
۱۵	سمنان	اطلاعات به سازمان سرمایه‌گذاری ارسال نشده است.								
۱۶	سیستان و بلوچستان	اطلاعات به سازمان سرمایه‌گذاری ارسال نشده است.								
۱۷	فارس	۲	۳	۱	۲	۰	۰	۰	۰	
۱۸	قزوین	۳	۳	۳	۰	۰	۰	۰	۰	
۱۹	قم	اطلاعات به سازمان سرمایه‌گذاری ارسال نشده است.								
۲۰	کردستان	اطلاعات به سازمان سرمایه‌گذاری ارسال نشده است.								
۲۱	کرمان	۶	۷	۴	۲	۱	۰	۰	۰	
۲۲	کرمانشاه	اطلاعات به سازمان سرمایه‌گذاری ارسال نشده است.								
۲۳	کهگیلویه و بویراحمد	اطلاعات به سازمان سرمایه‌گذاری ارسال نشده است.								
۲۴	گلستان	۱	نامشخص						۱	
۲۵	گیلان	اطلاعات به سازمان سرمایه‌گذاری ارسال نشده است.								
۲۶	لرستان	شکایاتی واصل نشده است.								
۲۷	مازندران	۶	۶	۴	۰	۲	۰	۰	۰	
۲۸	مرکزی	۹	۱۴	۷	۷	۰	۰	۰	۰	
۲۹	هرمزگان	اطلاعات به سازمان سرمایه‌گذاری ارسال نشده است.								
۳۰	همدان	۳	نامشخص	-	-	-	-	-	۳	
۳۱	یزد	اطلاعات به سازمان سرمایه‌گذاری ارسال نشده است.								
جمع		۷۶	۱۰۵	۵۵	۳۴	۹	۲	۱	۴	
فراوانی (درصد)		۵۲/۴							۳/۸	۰/۹

مأخذ: استخراج محقق از گزارش‌های ارسالی سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران.

شکایات‌ها از یک دستگاه اجرایی مشخص (شامل عدم صدور مجوز، وضع جریمه، اعمال تخفیف، تمدید زمان و عدم تخصیص اعتبار) بیش از نیمی از کل شکایات‌ها (۵۲/۴ درصد) به‌عنوان بیشترین نسبت (فراوانی) شکایت را تشکیل می‌دهد. شکایت از عدم تأمین زیرساخت (شامل زمین، برق، آب یا چاه آب، گاز، راه و فاضلاب) با ۳۲/۴ درصد، شکایت از بانک‌های تجاری در ارتباط با تسهیلات بانکی (شامل معرفی به بانک جهت اخذ وام، عدم توانایی در پرداخت اقساط یا تعویق بدهی، تغییر شرایط اعطای اعتبار و نامشخص) با ۸/۶ درصد، شکایت با موضوع زمین معارض با ۱/۹ درصد و شکایت از عدم صدور روادید خارجی با ۰/۹ درصد به ترتیب بیشترین شکایات را تشکیل می‌دهند. ۳/۸ درصد از کل شکایات بدون عنوان معینی واصل شده است.

شکایت از عدم تأمین زیرساخت در ستادهای سرمایه‌گذاری پنج استان (به‌ترتیب بیشترین: آذربایجان شرقی، فارس، زنجان، کرمان و مرکزی) واصل شده است. شکایت در مورد عدم تأمین زیرساخت مطابق جدول ۲ در ۶ دسته زمین، برق، آب یا چاه آب، گاز، راه و فاضلاب طبقه‌بندی شده است.

جدول ۲. عناوین شکایت در مورد عدم تأمین زیرساخت در ستادهای سرمایه‌گذاری استانی

ردیف	نام استان	شکایات واصله	تعداد بنگاه‌ها	عناوین جزء (ریز) شکایت	مورد جزء شکایت					
					زمین	برق	آب/چاه آب	گاز	راه	فاضلاب
۱	آذربایجان شرقی	۸	۸	۱۹	۴	۵	۴	۳	۲	۱
۲	آذربایجان غربی	۲	۱	۲	۱	۰	۱	۰	۰	۰
۳	خراسان رضوی	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۴	زنجان	۱۲	۹	۱۲	۱۲	۰	۰	۰	۰	۰
۵	فارس	۲	۲	۵	۲	۱	۱	۱	۰	۰
۶	کرمان	۲	۲	۲	۱	۰	۱	۰	۰	۰
۷	مرکزی	۷	۵	۹	۳	۲	۲	۱	۱	۰
	جمع	۳۴	۲۸	۵۰	۲۴	۸	۹	۵	۳	۱
	فراوانی (درصد)			۱۰۰	۴۸	۱۶	۱۸	۱۰	۶	۲

مأخذ: همان.

۶۶ عنوان شکایت در مورد عدم تأمین زیرساخت واصل شده است. عدم تأمین زمین تقریباً نیمی از شکایات (۴۸ درصد از کل شکایات) را تشکیل می‌دهد. عدم تأمین برق با ۱۶ درصد، آب یا چاه آب ۱۸ درصد، گاز ۱۰ درصد، راه ۶ درصد و فاضلاب با ۲ درصد از کل شکایات به‌ترتیب بیشترین شکایات را تشکیل می‌دهند.

۹ شکایت در مورد تسهیلات بانکی واصل شده است که شامل سه شکایت در مورد معرفی به

بانک جهت اخذ وام، سه شکایت از عدم توانایی در پرداخت اقساط یا تعویق بدهی، یک شکایت از تغییر شرایط اعطای اعتبار (کاهش نرخ بهره بانکی) و دو شکایت از بانک‌های ملت و ملی بدون ذکر عنوان شکایت ثبت شده است.

جدول ۳. عناوین شکایت در مورد زمین در ستادهای سرمایه‌گذاری استانی

ردیف	نام استان	تعداد بنگاه	عناوین جزء (زیر) شکایت	مورد جزء شکایت		
				واگذاری زمین	تغییر کاربری زمین	صدور سند
۱	آذربایجان شرقی	۶	۶	۴	۰	۲
۲	آذربایجان غربی	۱	۱	۰	۱	۰
۳	خراسان رضوی	۱	۱	۱	۰	۰
۴	زنجان	۹	۱۸	۱۲	۶	۰
۵	فارس	۱	۱	۱	۰	۰
۶	قزوین	۲	۲	۰	۲	۰
۷	کرمان	۱	۱	۱	۰	۰
۸	مازندران	۱	۱	۰	۱	۰
۹	مرکزی	۳	۵	۳	۱	۱
جمع		۲۵	۳۶	۲۲	۱۱	۱
فراوانی (درصد)		۵/۵				

مأخذ: همان.

جدول ۳ شکایات واصله در موضوع زمین را که در سه عنوان عدم تأمین زیرساخت، شکایات واصله در مورد عدم صدور مجوز و زمین معارض طبقه‌بندی شده‌اند، را نشان می‌دهد. بیشترین شکایات به‌ترتیب مربوط به واگذاری زمین با ۶۱/۱ درصد، تغییر کاربری زمین با ۳۰/۶ درصد، زمین معارض با ۵/۵ درصد و صدور سند با ۲/۹ درصد واصله شده است. شکایات در مورد زمین معارض در استان آذربایجان شرقی، مقرر شد درخصوص پرونده‌هایی که در کمیسیون ماده واحده به نفع معارضین رأی صادر شده است، اعتراض صورت پذیرد تا پرونده‌ها مجدداً مورد رسیدگی قرار گیرد.

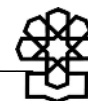
۳. طبقه‌بندی شکایات واصله به ستادهای سرمایه‌گذاری استانی برحسب دستگاهها

شکایت از دستگاه‌های اجرایی در ۱۲ ستاد سرمایه‌گذاری استانی فعال وصول شده است. در مجموع ۸۰ عنوان شکایت از ۲۰ دستگاه اجرایی (شامل: ادارات کل، سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی) به‌علاوه بانک‌ها، بخش‌داری‌ها، شهرداری‌ها، کارگروه گردشگری، نظام مهندسی و بدون ذکر عنوان

دستگاه واصل شده است. مطابق جدول ۴ بیشترین شکایت واصله از اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان‌ها بوده است که ۱۰ درصد از کل شکایات دستگاه‌های اجرایی را تشکیل می‌دهد.

جدول ۴. شکایات واصله توسط ستادهای سرمایه‌گذاری استانی از دستگاه‌های اجرایی

استان	آذربایجان شرقی	آذربایجان غربی	بوشهر	تهران	چهارمحال و بختیاری	خراسان رضوی	زنجان	فارس	قزوین	کرمان	مازندران	مرکزی	همدان	فراوانی (درصد)
اداره کل امور مالیاتی استان		۱				۱				۱				۳/۷
اداره کل آموزش و پرورش استان	۱													۱/۲
اداره کل تأمین اجتماعی استان	۱										۱			۲/۵
اداره کل تربیت بدنی استان					۱									۱/۲
اداره کل تعزیرات حکومتی استان		۲	۱											۳/۷
اداره ثبت اسناد و املاک استان												۱		۱/۲
اداره کل حفاظت محیط زیست استان	۱					۲					۱	۱		۶/۲
اداره کل دامپزشکی استان	۱					۱								۲/۵
اداره کل راه و ترابری استان	۱											۲		۳/۷
اداره کل کار و امور اجتماعی استان												۱		۱/۲
اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان		۲					۵				۱			۱۰
بانک‌ها						۱					۲			۳/۷
بخشداری‌ها			۱							۱				۱/۲
سازمان بازرگانی استان														۱/۲
سازمان جهاد کشاورزی استان							۳					۲		۶/۲
سازمان صنایع و معادن استان	۱						۱	۱				۱		۵
سازمان مسکن و شهرسازی استان							۲			۱				۵
شرکت آب منطقه‌ای استان							۱			۱		۱		۳/۷

استان	آذربایجان شرقی	آذربایجان غربی	بوشهر	تهران	چهارمحال و بختیاری	خراسان رضوی	زنجان	فارس	قزوین	کرمان	مازندران	مرکزی	جمع	فراوانی (درصد)
شرکت آب و فاضلاب روستایی	۱												۱	۱/۲
شرکت شهرک‌های صنعتی استان						۱					۱	۳	۵	۶/۲
شرکت گاز استان	۱												۱	۱/۲
شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران	۱					۱							۲	۲/۵
شهرداری‌ها						۲	۳						۵	۶/۲
کارگروه گردشگری						۱							۱	۱/۲
استانداری‌ها				۱									۱	۱/۲
نظام مهندسی										۱			۱	۱/۲
بدون ذکر عنوان دستگاه	۳	۲			۱		۳		۳	۱			۱۳	۱۶
تعداد شکایت هر استان از دستگاه‌های اجرایی	۱۱	۸	۲	۱	۲	۶	۲۳	۱	۳	۶	۶	۱۲	۸۱	۱۰۰

مأخذ: همان.

سازمان جهاد کشاورزی استان با ۶/۲ درصد از کل شکایات بیشترین شکایت از بین سازمان‌ها و شرکت شهرک‌های صنعتی استان با ۶/۲ درصد از کل شکایات بیشترین شکایت از بین شرکت‌ها را به خود اختصاص داده‌اند. در مجموع اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان، اداره کل حفاظت محیط زیست استان، سازمان جهاد کشاورزی استان، شهرداری‌ها، شرکت شهرک‌های صنعتی، سازمان صنایع و معادن استان و سازمان مسکن و شهرسازی استان حدود نیمی از شکایات را تشکیل می‌دهند.

۴. ارزیابی شکایات واصله به ستادهای سرمایه‌گذاری استانی

در مجموع عملکرد کارآمد و اثربخش ستادهای سرمایه‌گذاری با کلیت مفهومی سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی، فاصله معناداری دارد. با وجود این، جهت معرفی و شناساندن جایگاه ستادهای سرمایه‌گذاری به فعالان و جلب اطمینان و اعتماد عمومی نسبت به ستادهای سرمایه‌گذاری اقداماتی، در برخی استان‌ها، انجام شده است. همچنین در کاهش زمانبری وصول

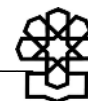
شکایت، تشکیل منظم جلسه‌های ستاد سرمایه‌گذاری، تصمیم برای مکاتبه جهت حل و فصل هر شکایت و انجام مکاتبات مقتضی، می‌توان با مدیریت مناسب‌تر اقدام کرد. بنابراین حداقل یک دوره زمانی سه‌ساله برای قضاوت مناسب جهت ارزیابی عملکرد ستادها مورد نیاز می‌باشد و نمی‌توان اکنون قضاوت صریحی برای ارزیابی عملکرد ستادها ارائه کرد. بدین جهت ارزیابی انجام شده، ارزیابی نهایی محسوب نمی‌شود.

عدم تشکیل ستادهای سرمایه‌گذاری در نیمی از استان‌ها نشان‌دهنده وجود مشکلاتی برای استقرار کامل ستادهای سرمایه‌گذاری در کل کشور می‌باشد. عدم تشکیل ستادهای سرمایه‌گذاری در استان‌های برخوردار کشور (مثلاً خوزستان، اصفهان و البرز) و استان‌های غیربرخوردار (مثلاً کهگیلویه و بویراحمد، سیستان و بلوچستان و خراسان جنوبی) نشان می‌دهند که همگونی ساختار اقتصادی در استان‌ها دلیل عدم استقرار ستادهای سرمایه‌گذاری نمی‌باشد. همچنین وصول تنها یک شکایت در ستاد سرمایه‌گذاری استان تهران، با توجه به شرایط اقتصادی (به‌عنوان صنعتی‌ترین استان کشور) و موقعیت سیاسی (پایتخت کشور)، نیازمند بررسی ویژه می‌باشد.

از آنجا که شکایات از دستگاه‌های اجرایی بیشترین فراوانی را تشکیل می‌دهد، طرح برخی از شکایات و نتایج پیگیری آنها می‌تواند وضوح مناسب‌تری از عملکرد برخی از ستادهای سرمایه‌گذاری ارائه کند. در استان آذربایجان شرقی یازده مورد شکایت مستقیم از دستگاه‌های اجرایی انجام پذیرفته و هیچ‌کدام به حل و فصل شدن شکایات منجر نشده است. در استان تهران تنها شکایت واصله از معاونت عمرانی استانداری تهران، منتج به حل و فصل شکایت نگردید. در استان کرمان از ۶ مورد شکایت از دستگاه‌های اجرایی، یک مورد حل و فصل نهایی شده است. در استان مازندران از ۶ شکایت واصله، هیچ‌کدام به حل و فصل نهایی منتج نگردید؛ اما در استان مرکزی با دریافت دوازده شکایت، در نهایت دو شکایت به حل و فصل نهایی انجامید. این در حالی است که برطبق مفاد تبصره «۲» ماده (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی، ستادهای سرمایه‌گذاری استان مکلف شده‌اند ظرف مدت پانزده روز از تاریخ دریافت اعتراض، به موضوع در چارچوب مقررات دستگاه‌های ذیربط رسیدگی نمایند.

۵. طبقه‌بندی و ارزیابی شکایات واصله به ستاد سرمایه‌گذاری ملی (فرااستانی)

پاراگراف آخر تبصره «۲» ماده (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی اشعار می‌دارد «در مواردی که طرح متقاضی به موافقت دستگاه‌های فرااستانی نیاز داشته باشد به اعتراض وی در هیئتی متشکل از معاونین دستگاه‌های ذیربط فوق‌الذکر به ریاست وزیر امور

اقتصادی و دارایی یا معاون وی رسیدگی خواهد شد». ستاد سرمایه‌گذاری ملی (فرااستانی) به استناد قانون مزبور و براساس تکلیف قانونی وضع شده، و دبیرخانه هیئت مزبور در محل سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران تشکیل گردیده است. جدول ۵، تعداد شکایات واصله ستاد سرمایه‌گذاری ملی از بدو تأسیس تا مورخه ۱ آذرماه ۱۳۹۰ را نشان می‌دهد.

جدول ۵. طبقه‌بندی شکایات واصله به ستاد سرمایه‌گذاری ملی (فرااستانی)

شکایات ارجاع شده به ستادهای سرمایه‌گذاری استانی	تعداد شکایات از دستگاه اجرایی	شکایات واصله	
		تعداد بنگاه‌ها	تعداد عناوین شکایات
۵	۲۰	۱۴	۲۵

مأخذ: همان.

ستاد سرمایه‌گذاری ملی (فرااستانی) از ۱۴ بنگاه، ۲۵ عنوان شکایت از دستگاه‌های اجرایی واصل کرده است. پنج عنوان از شکایات به ستادهای سرمایه‌گذاری استانی ارجاع شده است. جدول ۶ طبقه‌بندی شکایات واصله از دستگاه‌های اجرایی توسط ستاد سرمایه‌گذاری ملی (فرااستانی) را نشان می‌دهد. وزارت امور اقتصادی و دارایی ۲۵ درصد و وزارت جهاد کشاورزی ۲۰ درصد از کل شکایات، بیشترین شکایات را تشکیل می‌دهند. در مقایسه تطبیقی ستادهای سرمایه‌گذاری استانی و فرااستانی، در مجموع بیشترین شکایت از وزارت جهاد کشاورزی و توابع آن واصل شده است.

جدول ۶. شکایات واصله توسط ستاد سرمایه‌گذاری ملی (فرااستانی) از دستگاه‌های اجرایی

عنوان	وزارت											جمع شکایات واصله
	امور اقتصادی و دارایی	جهاد کشاورزی	راه و ترابری	کار و امور اجتماعی	نفت	پرو	محیط زیست	میراث فرهنگی و گردشگری	بازرسی ریاست جمهوری	بانک مرکزی	بانک تجارت	
شکایات واصله	۵	۴	۱	۲	۲	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۲۰
فراوانی (درصد)	۲۵	۲۰	۵	۱۰	۱۰	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۱۰۰

مأخذ: همان.

از مجموع ۲۰ شکایت واصله از دستگاه‌های اجرایی توسط ستاد سرمایه‌گذاری ملی (فرااستانی)، یک شکایت حل‌وفصل نهایی شده است (شکایت از وزارت کار و امور اجتماعی)، دو شکایت توسط بنگاه‌های اقتصادی پس گرفته شد (شکایت از وزارت راه و ترابری و شکایت از بانک تجارت)، یک شکایت به‌علت عدم ارسال اطلاعات درخواستی قابل طرح و پیگیری واقع نگردید

(شکایت از سازمان میراث فرهنگی و گردشگری)، شکایت از بازرسی ریاست جمهوری به علت اصرار به عدم صدور مجوز و شکایت از اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان مازندران به علت امتناع استاندار به پاسخگویی، حصول به نتیجه‌ای نگردید و چهارده شکایت توسط ستاد سرمایه‌گذاری ملی در حال پیگیری می‌باشد. ضمن اینکه در قانون محدودیت زمانی برای پاسخگویی به شکایات واصله به ستادهای سرمایه‌گذاری ملی تعیین نشده است.

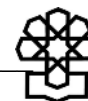
۶. مقایسه تطبیقی شاخص‌های محیط کسب‌وکار با شکایات واصله به ستادهای سرمایه‌گذاری استانی

توسعه بخش خصوصی در یک اقتصاد بازار بر مجموعه پیچیده‌ای مبتنی است، که اخیراً تحت عنوان محیط کسب‌وکار شناخته و بررسی می‌شود. به طوری که بسیاری از اقتصاددانان عامل رشد کشورهای توسعه‌یافته در رشد و توسعه اقتصادی بهبود محیط کسب‌وکار و تسهیل سرمایه‌گذاری می‌دانند. منظور از محیط کسب‌وکار، مجموعه عواملی است که بر اداره و عملکرد بنگاه‌ها در یک منطقه تأثیر می‌گذارد، اما خارج از کنترل مدیران بنگاه‌ها هستند (بیگدلی و دیگران، ۱۳۹۰: ۴). زیرساخت‌های فیزیکی و نهادی، محیط باثبات اقتصاد کلان، توسعه بازارهای مالی، مقررات بازار کار، تضمین‌های حقوق مالکیت، میزان هزینه‌های مبادله، هزینه و امکان دسترسی به اطلاعات و آمار و ... از جمله عواملی هستند که عملکرد واحدهای اقتصادی (قیمت تمام شده و نرخ بازگشت سرمایه) را تحت تأثیر قرار می‌دهند و تقریباً خارج از حیطه کنترل مدیران واحدهای اقتصادی هستند.

محیط کسب‌وکار عمدتاً در حیطه بنگاه‌های کوچک و متوسط مطرح می‌شود، چرا که بنگاه‌های بزرگ تا حدودی می‌توانند با صرف هزینه‌های هنگفت برای تغییر فرهنگ مصرفی و کاری و یا عملیات لابی در محافل سیاستگذار، عوامل مؤثر بر اداره و عملکرد بنگاه‌هایشان را مهار کنند. اما بنگاه‌های کوچک و متوسط چنین قابلیت‌هایی ندارند و به همین دلیل بهبود محیط کسب‌وکار برای آنها تأثیر حیاتی دارد (همان).

گزارش‌های سهولت کسب‌وکار^۱ بانک جهانی به کنکاش در خصوص چارچوب بهبود محیط کسب‌وکار و شناسایی چالش‌ها و ضعف‌های موجود جهت ارتقای وضعیت محیط کسب‌وکار می‌پردازد. در گزارش‌های منتشره شاخص‌های کمی از عمر یک کسب‌وکار، از زمان شکل‌گیری تا انحلال در میان کشورهای جهان بررسی و رتبه‌بندی می‌شوند. شاخص‌ها به شرح زیر می‌باشند:

۱. شروع کسب‌وکار و اخذ مجوزهای از دستگاه‌های اجرایی،

۲. اخذ مجوزهای مرتبط با ساخت و ساز،
۳. ثبت مالکیت اموال،
۴. اخذ اعتبار،
۵. حمایت از سرمایه‌گذاران،
۶. پرداخت مالیات،
۷. تجارت فرامرزی،
۸. الزام آور بودن قراردادهای،
۹. خاتمه یک کسب‌وکار.

جدول ۷ وضعیت کسب‌وکار ایران در گزارش سهولت کسب‌وکار بانک جهانی در سال‌های ۲۰۱۱ و ۲۰۱۲ میلادی را بررسی مقایسه‌ای کرده است.

جدول ۷. مقایسه وضعیت کسب‌وکار ایران در گزارش سهولت کسب‌وکار بانک جهانی

تغییر رتبه	۲۰۱۲	۲۰۱۱	سال
-۴	۱۴۴	۱۴۰	رتبه سهولت کسب‌وکار (۱۸۳ کشور)
مؤلفه‌های سهولت کسب‌وکار			
-۱۰	۵۳	۴۳	شروع کسب‌وکار
-۲	۱۶۴	۱۶۲	اخذ مجوزهای مرتبط با ساخت و ساز
-۴	۱۶۳	۱۵۹	ثبت مالکیت اموال
-۲	۹۸	۹۶	اخذ اعتبار
بدون تغییر	۱۶۶	۱۶۶	حمایت از سرمایه‌گذاران
-۸	۱۲۶	۱۱۸	پرداخت مالیات
-۷	۱۳۸	۱۳۱	تجارت فرامرزی
-۲	۵۰	۴۸	الزام آور بودن قراردادهای
-۱	۱۱۸	۱۱۷	خاتمه کسب‌وکار

Source: Doing Business, 2011, 2012.

ستاد سرمایه‌گذاری استان‌ها در صورتی که متقاضی‌ای از انجام کار، صدور پروانه، مجوز یا عقد قرارداد سرمایه‌گذاری و کسب‌وکار مرتبط با هریک از دستگاه‌های دولتی، شوراهای اسلامی شهر، شهرداری‌ها و مجامع و اتحادیه‌های صنفی معترض باشد، حسب اعتراض متقاضی در ستاد سرمایه‌گذاری استان قابل طرح است. بر این اساس جدول ۸ با رتبه‌بندی نمودن مؤلفه‌های گزارش سهولت کسب‌وکار بانک جهانی مبتنی بر جدول ۷ و رتبه‌های شکایات واصله به ستادهای سرمایه‌گذاری استانی مبتنی بر جدول ۱ به صورت مقایسه‌ای طرح شده است. رتبه پرداخت مالیات

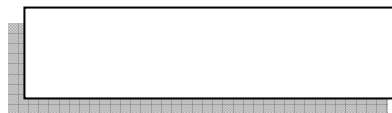
براساس گزارش سهولت کسب‌وکار و شکایات واصله به ستادهای سرمایه‌گذاری استانی تقریباً یکسان است.

جهت بررسی ناهمگونی رتبه اغلب مؤلفه‌ها در گزارش سهولت کسب‌وکار و شکایات واصله به ستادهای سرمایه‌گذاری استانی، لازم است ماهیت و نوع بنگاه‌ها در دو گزارش بررسی شود. با وجود این، دو مؤلفه زیرساخت‌ها و استخدام و استخراج نیروی کار به ترتیب با ۳۵ و ۴ مورد شکایت و دارا بودن رتبه نخست و پنجم در شکایات واصله به ستادهای سرمایه‌گذاری استانی از مؤلفه‌هایی است که در گزارش سهولت کسب‌وکار بانک جهانی مورد توجه نبوده است. از آنجایی که نبود و ضعف زیرساخت پس از شکایت از دستگاه‌های اجرایی بیشترین شکایات واصله به ستادهای سرمایه‌گذاری استانی بوده است و در گزارش سهولت کسب‌وکار ذکری در این مورد نبوده است، نمی‌توان گزارش سهولت کسب‌وکار بانک جهانی را به‌عنوان ارائه‌دهنده تصویری نسبتاً جامع از محیط کسب‌وکار ایران محسوب نمود و تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری‌ها را به رفع موانع پیش روی این مؤلفه‌های محدود کرد.

جدول ۸. مقایسه مؤلفه‌های سهولت کسب‌وکار با شکایات ستادهای سرمایه‌گذاری استانی

رتبه هر مؤلفه در گزارش سهولت کسب‌وکار	رتبه هر مؤلفه براساس شکایات واصله به ستادهای سرمایه‌گذاری استانی	تعداد شکایات واصله به ستادهای سرمایه‌گذاری استانی	مؤلفه‌های سهولت کسب‌وکار
۸	۲	۲۷	شروع کسب‌وکار
۲	۳	۱۲	اخذ مجوزهای مرتبط با ساخت‌وساز
۳	۶	۳	ثبت مالکیت اموال
۷	۴	۱۰	اخذ اعتبار
۱	۶	۳	حمایت از سرمایه‌گذاران
۵	۶	۳	پرداخت مالیات
۴	۷	۱	تجارت فرامرزی
۹	-	-	الزام‌آور بودن قراردادهای
۶	-	-	خاتمه یک کسب‌وکار
سایر مؤلفه‌ها			
-	۱	۳۵	زیرساخت‌ها
-	۵	۴	استخدام و استخراج نیروی کار
-	-	۸	وصول شکایت بدون ذکر عنوان و یا تعیین سازمان
-	-	۱۰۶	جمع

مأخذ: استخراج محقق از گزارش سهولت کسب‌وکار و گزارش‌های ارسالی سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

- ستادهای سرمایه‌گذاری استانی از بدو تأسیس تا مورخه ۱ آذرماه ۱۳۹۰ در تقریباً نیمی از استان‌ها تشکیل شده است.
- ۱۰۵ عنوان شکایت از ۷۶ متقاضی سرمایه‌گذاری و فعال اقتصادی در ستادهای سرمایه‌گذاری استانی واصل شده است.
- شکایت از دستگاه‌های اجرایی بیش از ۵۰ درصد از کل شکایات در ستادهای سرمایه‌گذاری استانی را تشکیل می‌دهند.
- اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان‌ها با ۱۰ درصد از کل شکایات در ستادهای سرمایه‌گذاری استانی، بیشترین شکایت از دستگاه‌های اجرایی را تشکیل می‌دهد. سازمان جهاد کشاورزی استان‌ها با ۶/۲ درصد از کل شکایات بیشترین شکایت از بین سازمان‌ها و شرکت شهرک‌های صنعتی استان‌ها با ۶/۲ درصد از کل شکایات بیشترین شکایت از بین شرکت‌ها در ستادهای سرمایه‌گذاری استانی را به‌خود اختصاص داده‌اند.
- تقریباً نیمی از شکایات واصله به ستادهای سرمایه‌گذاری استانی در مورد تأمین زیرساخت مربوط به عدم تأمین زمین است و ۶۱/۱ درصد از شکایات مرتبط با زمین، مربوط به واگذاری زمین می‌باشد.
- ستادهای سرمایه‌گذاری ملی (فرااستانی) از بدو تأسیس تا مورخه ۱ آذرماه ۱۳۹۰ از ۱۴ متقاضی سرمایه‌گذاری و فعال اقتصادی، ۲۵ عنوان شکایت واصل کرده است؛ که ۵ شکایت به ستادهای سرمایه‌گذاری استانی ارسال شد.
- از مجموع ۲۰ شکایت مورد رسیدگی و پیگیری در ستادهای سرمایه‌گذاری ملی یک شکایت به حل‌وفصل نهایی منجر گردید.
- وزارت جهاد کشاورزی و سازمان جهاد کشاورزی در استان‌ها، بیشترین شکایات واصله در ستادهای سرمایه‌گذاری ملی و استانی را تشکیل می‌دهند.
- ستادهای سرمایه‌گذاری استانی به‌دلایل عدم آموزش کافی نیروی انسانی در مورد مأموریت و کارکرد ستادهای، عدم تبلیغات و اطلاع‌رسانی مؤثر و اثربخش در مورد وظایف ستادهای، عدم وضوح مناسب جهت طرح مطالبات مناسب با ظرفیت ستادهای، عدم اعتماد بخش خصوصی از کارشناسی‌های آتی دستگاه اجرایی متشاکی، عدم تناسب کارآمد چارت سازمانی ستادهای (استانداران به‌عنوان زیرمجموعه‌ای از وزارت کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی به‌عنوان مسئول ستادهای)، عدم باور بر ادامه‌دار بودن حیات ستادهای سرمایه‌گذاری به عنوان یک نهاد رسمی ماندگار، ضعف

تناسب الزامات فنی ستاد با حلقه‌های قبلی و بعدی (برای نمونه ساختار و وظایف اعضای ستاد و نحوه پیگیری شکایات تا حصول یک نتیجه قطعی) تا دستیابی به الگوی مفهومی سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران فاصله دارند.

● ستاد سرمایه‌گذاری ملی (فرااستانی) علاوه بر دارا بودن برخی از مشکلات اجرایی پیش‌روی ستادهای سرمایه‌گذاری استانی، دارای مشکلات ویژه‌ای از قبیل عدم تناسب وظایف و اختیارات قانونی برای حل شکایات با مدیران و دستگاه‌های اجرایی می‌باشد، که از دلایل بنیادی برای ضعف کارآمدی آن محسوب می‌شود.

اگر چه ارزیابی عملکرد ستادهای سرمایه‌گذاری با کلیت مفهومی قانون برای تسهیل سرمایه‌گذاری، فاصله معناداری دارد. یک دوره زمان سه‌ساله با توجه به نوپا بودن تشکیل ستادهای سرمایه‌گذاری استانی یا فرااستانی، جهت نهادینه شدن جایگاه ستادها در نظر گرفته شود و در اصلاحات احتمالی قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم، در متن ماده (۷) تغییری ایجاد نگردد. عدم تغییر جایگاه ستادهای سرمایه‌گذاری از یک‌سو علامت‌دهی مناسبی برای مسئولان برای پیگیری مجدانه برای بهبود کیفیت عملکرد ستادها می‌باشد و امکان بازخواست و نظارت بر عملکرد ستادها را بهبود می‌بخشد و از سوی دیگر پایدار بودن این ستادها، انگیزه فعالان اقتصادی جهت مراجعه و طرح شکایات و مشکلات پیش‌روی کسب‌وکار را افزایش می‌دهد.

بررسی مقایسه‌ای رتبه مؤلفه‌های گزارش سهولت کسب‌وکار در سال‌های ۲۰۱۱ و ۲۰۱۲ میلادی با شکایات واصله به ستادهای سرمایه‌گذاری استانی، مؤید آن است که مؤلفه پرداخت مالیات برای بنگاه‌ها در هر دو گزارش از اهمیت تقریباً یکسانی برخوردار می‌باشند، اما در سایر مؤلفه‌ها همسویی معناداری محسوب نمی‌شود. ضمن اینکه دو مؤلفه زیرساخت‌ها و استخدام و استخراج نیروی کار در گزارش سهولت کسب‌وکار بانک جهانی مورد توجه نبوده است. بنابراین ضمن اینکه نمی‌توان گزارش سهولت کسب‌وکار بانک جهانی را تصویری جامع از موانع و محدودیت‌های پیش‌روی فعالان اقتصادی در ایران در نظر گرفت، لازم است علاوه بر موانع و مؤلفه‌های عمومی بین‌المللی پیش‌روی بهبود کسب‌وکار، مؤلفه‌های ویژه محیط کسب‌وکار ایران با بررسی‌های علمی مورد شناسایی قرار گیرند.

منابع و مأخذ

۱. ابوالحسنی هستیانی، اصغر. بررسی اصول (اقتصادی) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران از دیدگاه تعادل و عدم تعادل اقتصادی، فصلنامه پژوهشی دانشگاه امام صادق (ع). شماره ۱۳ و ۱۴، تابستان، ۱۳۸۰.
  ۲. برومند، شهرزاد. امنیت اقتصادی در ایران و چند کشور منتخب، چاپ اول، تهران، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۷.
  ۳. بیگدلی، وحید و دیگران. پایش محیط کسب‌وکار ایران در بهار ۱۳۹۰: ارزیابی ۲۳۹ شکل اقتصادی سراسر کشور از ۲۲ مؤلفه ملی محیط کسب‌وکار و عملکرد ۲۰ دستگاه مؤثر در اداره بنگاه‌ها در ایران، تهران، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، گزارش شماره ۱۱۰۸۰، ۱۳۹۰.
  ۴. عباسی، منصوره. چالش‌ها و الزامات خصوصی‌سازی و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی، چاپ اول، تهران، مؤسسه تحقیقاتی تدبیر اقتصادی، ۱۳۸۸.
  ۵. عزتی، مرتضی و محمدعلی دهقان. امنیت اقتصادی در ایران، چاپ اول، تهران، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۷.
  ۶. کمیجانی، علی‌اکبر. کارنامه سرمایه‌گذاری در برنامه اول، تهران، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی. گزارش شماره ۱۵۶۹، ۱۳۷۲.
  ۷. ورعی، سیدجواد. مبانی و مستندات قانون اساسی به روایت قانونگذار، چاپ اول، قم، انتشارات دبیرخانه مجلس خبرگان رهبری، ۱۳۸۵.
  ۸. هاشمی، سیدمهدی. حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران: اصول و مبانی نظام، جلد اول، چاپ سوم، تهران، نشر دادگستر، ۱۳۸۰.
9. World Bank, Doing Business: An Independent World, 2011, 2012.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۲۳۶۸

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: ارزیابی شکایات واصله به ستادهای سرمایه‌گذاری، موضوع ماده (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی

نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه بخش عمومی)

تهیه و تدوین: هومن علوی

ناظر علمی: علی نصیری‌اقدم

متقاضی: معاونت پژوهشی

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. اصل چهل و چهارم

۲. سرمایه‌گذاری

۳. محیط کسب‌وکار

تاریخ انتشار: ۱۳۹۱/۲/۱۶